

Hoefverzorging

Hoeven zijn belangrijk voor paarden en pony's. 'No feet, no horse', zegt de Engelsman. Hoeven moet je gezond en veerkrachtig houden, dit kan de hoefsmid niet alleen. De eigenaar of verzorger heeft daarin ook een voorname taak.

Goede hoefverzorging begint bij veel beweging. Door stappen, draven en galopperen wordt de hoef steeds belast en vervolgens weer ontlast. Als gevolg van de drukveranderingen verandert de hoef steeds iets van vorm. Dit kan omdat een hoef, hoewel door een harde hoornmassa omgeven, ook veerkrachtig is in al zijn delen. Deze veerkrachtigheid is van grote betekenis, omdat het een goede doorbloeding en voeding van de hoef stimuleert. De hoefgroei en kwaliteit van het hoorn verbetert hierdoor. Samenvattend noemen we dit doorbloedingssysteem, tijdens het inkrimpen en uitzetten van de hoef bij belasting, het hoefmechanisme.

De elasticiteit van het hoorn is mede afhankelijk van het gehalte aan water. Een hoog watergehalte verhoogt de veerkracht. Sterk uitgedroogd hoorn verschrompelt als het ware, het wordt hard en geeft brokkelhoeven. Om uitdrogen tijdens lange droge perioden tegen te gaan, is het zinvol paarden met de hoeven in een stand met nat zand te zetten. Dat moet dan een paar maal per week gedurende enkele uren gebeuren. Alleen even nat spuiten is onvoldoende! De vochtopname gaat namelijk langzaam.

Bekappen en beslaan

De periodieke verzorging door de hoefsmid is belangrijk. Elke 6 tot 8 weken dient een paard te worden bekapt. Als langer gewacht wordt, kan de hoef te lang worden en gaat hij scheuren en afbrokkelen. De draagrand kan dan zo kort worden dat het voor de hoefsmid moeilijk wordt er nog iets van te maken.

Bij bekappen wordt los en overtollig hoorn van de zool verwijderd en de straalgroeven worden goed open gelegd. De draagrand wordt ingekort en met de hoefrasp iets rond gemaakt om inscheuren te voorkomen. Bij bekappen wordt de voetas recht gericht, zowel van voren als van opzij gezien.

Veel volwassen paarden staan op beslag. Doel daarvan is het verbeteren van de gangen, het voorkomen van slijtage en/of vergroten van de grip (op scherp zetten). Controleer regelmatig of

het beslag nog goed is en vast zit. Verwaarloosd beslag heeft nadelige gevolgen, daarom moet het elke 6 tot 8 weken vernieuwd worden.

Naast voordelen heeft beslag echter ook een nadeel. Het beperkt namelijk het hoefmechanisme. Breng het daarom alleen aan als het noodzakelijk is. Dit geldt zeker voor paarden in opfok. Jeugdige hoeven kunnen in onbeslagen toestand onbelemmerd groeien.

Standcorrecties

Afwijkende beenstanden zijn nadelig voor de gangen en belasting van de gewrichten. Ze kunnen ontstaan door verkeerd afslijten of gewoon in aanleg aanwezig zijn. Bekende voorbeelden zijn de franse stand, de toontreder en de steile stand. Bij jonge paarden zijn de gewrichtsvlakken nog niet zo hard. Ze kunnen dan nog enigszins van vorm veranderen. Daarom kunnen standcorrecties het beste vanaf jonge leeftijd worden uitgevoerd. Doel van de correcties is altijd het verkrijgen van rechte been- en voetasen. Met veulens van twee weken oud kun je al beginnen. Wekelijks een dun laagje weg raspen of snijden aan de niet afgesleten zijde van het hoefje kan wonderen verrichten. U kunt het de hoefsmid laten doen of het zelf leren. Doe het wel geleidelijk. Vaak een beetje is beter dan in één keer veel. Controleer de stand regelmatig, ook bij veulens die wel recht staan. Zoals verbetering van een afwijkende stand mogelijk is, kan uit een normale stand ook een afwijking ontstaan door verkeerd afslijten. Vooral tijdens droge perioden op harde grond is een controle van de beenstanden geen overbodige luxe. Verwaarloos dit niet, want op oudere leeftijd wordt correctie steeds moeilijker of zelfs onmogelijk. In ernstige gevallen kan het nodig zijn een ijzer te gebruiken tijdens het correctieproces.

Rotstraal

Een schone stal helpt hoefproblemen voorkomen. Onreinheid en ophoping van vuil in de straalgroeve kan aanleiding geven tot rotstraal. Rotstraal stinkt, een vieze vloeistof komt uit de straalgroeven. De straal is zacht en onregelmatig verschrompeld. Meestal begint het in de middelste straalgroeve. Dat wordt een diepe spleet die zich voortzet in de balgroeve. Deze laatste is dan ook erg vochtig. Vervolgens breidt het rottingsproces zich uit over de gehele straal. Hierdoor gaat je paard of pony gevoelig lopen en soms krijgen ze zelfs dikke benen. Hoge ver-

zelen, klemhoef en te nauw beslag werken rotstraal in de hand. De hoeven kunnen zowel voor als achter worden aangetast. Genezing is meestal niet moeilijk. Je moet allereerst de oorzaken wegnemen. Dit betekent in ieder geval veel beweging geven, zo stimuleer je de doorbloeding van de hoef. Daarnaast moet je de stal goed schoon houden. Een schone stal voorkomt de negatieve inwerking van mest en urine. Als de oorzaken verholpen zijn moet de aangetaste straal genezen worden. Van een slechte straal moet je alle losse delen afsnijden. Hierna moet je de straal insmeren met opdrogende middelen, bijvoorbeeld met teer of egyptische zalf. Dit is makkelijk op te brengen met een harde verfkwas. De straal- en balgroeve kun je behandelen door stukjes watten of jutte in teer te drenken en deze flink diep in de groeve te duwen. Dit moet je enkele keren per week herhalen.

Hoefbevangenheid

Hoefbevangenheid is een andere "hoefziekte" die plotseling op kan treden. Omdat de paarden of pony's dan pijnlijke voeten hebben bewegen ze niet graag. De gang wordt stijf en kort. In stand nemen ze een zeer kenmerkende houding aan. Zieke voorhoeven worden duidelijk vóór de massa geplaatst en lijken aan de grond gekleefd, de achterbenen staan ver onder het paard. Vanwege de pijnlijke zoolvlakken gaan de dieren veel liggen. Meestal hebben ze het alleen aan de voorhoeven. Een bevangen hoef voelt warm aan en is pijnlijk bij bekloppen, vooral op de zool voor de punt van de straal.

De pijn komt doordat binnen in de hoef iets mis gaat. Door circulatiestoornis kantelt het hoefbeen in de hoef. De scherpe onderrand van het hoefbeen kantelt naar beneden naar de zool en kan zelfs door de hoornzool heendringen. Je

kunt je voorstellen dat zoiets pijn doet. Bij verwaarlozing kan zich na verloop van tijd een afwijkende hoefvorm ontwikkelen: het wordt net een speedboot. De punt van de hoef groeit als het ware omhoog. Aan de achterkant ontstaan vaak hoge verzenen. De gehele wandvlakte vertoont ringen.

De belangrijkste oorzaak voor hoefbevangenheid is "over-eten", bijvoorbeeld aan het jonge voorjaarsgras. Vooral pony's hebben daar gemakkelijk last van. Laat je pony daarom niet te lang in een rijke weide. Voer sowieso niet te hard, vette dieren zijn gevoeliger voor hoefbevangenheid. Elke dag trainen helpt ook problemen voorkomen.

Een tweede oorzaak voor hoefbevangenheid is het aan de nageboorte blijven staan. Normaal moet de moederkoek binnen zes uur na de geboorte van het veulen afkomen. Als dat niet gebeurt, of wanneer kleine restjes achter blijven in de baarmoeder, kunnen giftige stoffen ontstaan. Deze veroorzaken op hun beurt weer hoefbevangenheid. Let dus op het afkomen van de nageboorte als je merrie een veulen heeft gekregen.

Hoefbevangenheid is in het acute stadium een spoedgeval voor de dierenarts. Deze kan pijnstillers en andere medicamenten toedienen. Niet alleen om de pijn te verlichten, maar ook om de voortgang van het ziekteproces te remmen. Direct na het ontstaan van hoefbevangenheid is koeling belangrijk. De hoeven kunnen in natte verbanden worden gezet of in een modderbak. Chronische symptomen zoals de afwijkende hoefvorm zijn dan nog te voorkomen. Heeft de afwijkende hoef zich eenmaal ontwikkeld dan kan de hoefsmid nog wat verlichting brengen. Aangepast bekappen en beslag kan gunstige resultaten geven. Het blijft dan wel altijd opletten. Vooral op de voeding: deze mag niet overdadig zijn.

Hoefsmearsels

Het aanbrengen van hoefsmearsels is meer voor een verzorgd uiterlijk dan voor de hoefverzorging. Vet trekt slecht in het hoorn. Het heeft dus weinig effect op het elastisch maken. Een genezende werking is er niet. Soms kan het zelfs nadelig werken. Zand en vuil kleven makkelijk aan de ingesmeerde hoef. Als daar elke dag een nieuw deklaagje overheen komt krijg je op den duur een korst om de hoef. Dit is nadelig voor de hoef.

Elke 6-8 weken
bekappen houdt de
hoeven gezond.

